

מבשר טוב

כי תשא

תשס"ב

יומא דהילולא דהרה"ק ממעזריטש זי"ע ועכ"י

בבית החסידים דאחוזת ברכפלד מודיעין עילית

מאמר יסודות וחשיבות השטיבל

א

ענין מחצית השקל מאחד את ישראל, ומביאן לידי שמחה, וזה מרים ונושא ראשם של ישראל

בפרשת השבוע: וידבר ה' אל משה לאמר, כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לה' בפקד אתם ולא יהיה בהם נגף בפקד אתם, זה יתנו כל העבר על הפקדים מחצית השקל בשקל הקדש שערים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה'.

נמצא דנשיאת ראשם של בני ישראל נעשה ע"י שנותנים כל אחד מחצית השקל וזה נושא ומרים את ראשם, וצריך ביאור היאך נעשית הנשיאת ראש בדבר זה, וכבר מצינו בחז"ל שתמה משה על ענין מחצית השקל עד שהקב"ה "הראה לו כמין מטבע של אש ומשקלה מחצית השקל ואומר לו כזה יתנו" (הובא ברש"י).

וביאור הענין י"ל עפישמ"כ מדו"ז הרה"ק ממעזריטש שהיום הוא יומא דהילולא דיליה, זי"ע ועכ"י, וז"ל: (בדברי תורה ליומא דהילולא של היהודי הקדוש, זכרון משלי עמ' ק"כ) "פתח הרב ואמר: מרגלא בפמיה דאמו"ר זצ"ל בשם זקינו היהודי הקדוש זצ"ל דאמרינן בגמרא: (סוכה נ"ג ע"א) אמר ר' יהושע בן חנניה, כשהיינו שמחים שמחת בית השואבה לא ראינו שינה בעינינו, ופרכינן בגמרא: איני והאמר רבי יוחנן שבועה שלא אישן שלשה ימים, מלקין אותו וישן לאלתר אלא הכי קאמר, דהוי מנמנמי אכתפא דהדדי, והקשה היהודי הקדוש, אם כן איך זה אמר לא ראינו שינה בעינינו הלא מיהו הווי מנמנמי אכתפא דהדדי, וזה גם כן נקרא שינה, ופירש היהודי הקדוש, דענין שינה הוא התבטלות החושים, ובשמחת בית השואבה מרוב השמחה לא רצו להפסיק מעבודת ה', אף רגע אחד, וכשהיו רוצים לישון היו מוסרים חלק עבודתם כל אחד לחבירו, שחבירו יעבוד עבודתו, וזהו דהוי מנמנמי אכתפא דהדדי, שחבירו נשאו על כתיפו לעבוד עבודתו בעת שהיה ישן, עד כאן דברי אמו"ר הקדושים".

וביאור דבריו על דרך משל, כמו בגשמיות שרוצה לסיים מהר איזו עבודה, אזי אין אדם יחיד יכול לגמור לבד את כל העבודה מהר שהרי צריך לנוח ולישון ולעשות שאר צרכיו באמצע, ועל כן עושים העבודה במשמרות, וכשרוצה לנוח ולישון מוסר העבודה לחבירו שימשיך מהיכן שהפסיק, וכך לא תופסק העבודה אפילו לרגע אחד, והרי זה מצוד העבודה כאילו שאינו ישן כלל, וכמו"כ היה בשמחת בית השואבה, שבעבודה שעבדו את בוראם בעת ההיא הרי"ז "לא ראינו שינה בעינינו" שלא היה אז שום הפסק בעבודת ה', שבעת שהוצרכו לנוח ולישון מסרו חלק עבודתם לחבריהם.

וממשיך דו"ז ושואל ע"ד היהודי הקדוש: "ודבריו הקדושים צריכין ביאור, דלמה עשו כן דוקא בחג הזה ולא בשער שבתות וימים טובים, ונוכל לפרש בעזרת השם, דהנה עיקר שמחת החג בימים הקדושים בא מאהבת חברים שיאהב כל אחד ואחד מישראל כנפשו, ועיקר אהבת חבירו הוא, שיראה שלא יפסקו צנורות השפע ח"ו, רק ילכו בשוה לחבירו גם כן, וכשמתפלל על עצמו יתפלל על חבירו להשפיע לו כל טוב ועל ידי זה יכולים לבוא לשמחת החג, וזהו הרמז: ופרוס עלינו סוכת שלומיך, שעל ידי השלום בין אדם לחבירו יכולים לבוא לשמחת החג, וכן הרמז: ויהי בשלם - סוכו, הרי דשמחת החג שיהא שלם עם כל אחד ואחד" עכ"ל"ק.

נמצא מדבריו, דעיקר שמחת החג בא להם "מאהבת חברים שיאהב כל אחד ואחד מישראל כנפשו, שעל ידי השלום בין אדם חבירו יכולים לבוא לשמחת החג".

ובמצות מחצית השקל שנצטוו ישראל, מבואר בספרים הקדושים שענינו הוא, שיידע האדם כשהוא נמצא ועומד לבד – אינו אלא חצי, ולא שייך שיהיה לו שלימות באם אינו מתחבר ומתאחד עם חבירו, ואז נעשה ונבנה דבר שלם.

וי"ל דזהו הענין שמחצית השקל מרים את ראשם של ישראל, דעל ידי שמקיימים פנימיות הענין דמחצית השקל – כל אחד מתאחד עם חבירו, וע"י האחדות בא לידי שמחה אמיתית כמשנ"ת מדברי דו"ז, וזה נושא את ראשם של ישראל.

וזהו הענין שאנו אומרים בנוסח הלשם יחוד לפני כל מצוה "בשם כל ישראל", כי ע"י שמאחד עצמו עם כל ישראל בעת עשייתו המצוה אז המעשה הוא בשלמות כי בעשותו המעשה ביחודי – אין המעשה שלם, ורק כשמתאחד עם כל ישראל אזי נעשה המעשה בשלמות, כי כל יהודי יש לו מעלה מסוימת שאין לאף יהודי כמבואר בספרים הקדושים, וכשעושה המצוה בשם כל ישראל אזי משפיע את כוחו ומדרגתו שלו, ואף מקבל מכל ישראל את כוחו של אחד ואחד, ואז המעשה הוא בשלמות.

ולבד מזאת יש בזה ענין אחר, וכמש"כ בספה"ק נועם אלימלך (פרשת דברים, ד"ה עוד בפסוק הנל), וזל"ק: "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל כו', כי הטעם למה שאנו אומרם קודם כל עבודתינו ותפילותינו לשם יחוד כו' בשם כל ישראל, והכוונה, היות שאין צדיק בארץ כוטי, וא"כ האיך יכול לעשות איזה דבר קדושה באברינו, כיון שנעשה בהם איזה עבירה חלילה, ונפגם אותו האבר, ואיך יכול להשרות עליו קדושת העבודה ההיא, אך שהתיקון לזה הוא במה שכולל עצמו עם כללות ישראל, כי יש עולם הנקרא כל ישראל, והעולם ההוא שלם בלי שום פגם כי הכללות ישראל הם הצדיקים כמש"כ ועמך כולם צדיקים, וא"כ אף שהפרטים חוטאים לפעמים אבל הכללות הם תמיד קיימים בקדושתם ואין שטן ואין פגע רע בהם חלילה, ותמיד צורתם חקוקה למעלה, והוא הנקרא בספרי קודש אדם קדמון ושם אין שליטה לחטא כלל, והאדם מקשר עצמו שם בהתכללות ההיא, ואז אותו האבר נקשר בכללות ונתקן בקדושה עליונה ואז יכול לעשות המצוה וא העובדא ההיא". עכ"ל"ק.

עכ"פ מבואר, דכשמקשר עצמו בעת עשיית המצוה עם כל ישראל, אז נעשית המצוה בשלמות, וזהו פנימיות הענין של מצות מחצית השקל, וכשיש לאדם אהבת חברים ומאוחד עם כל ישראל, אזי מגיע לידי שמחה, וזה מרומם את ראשם של ישראל וכמו שנתבאר.

ב

עיקר ענין השטיבל שיוכל לבא לאהבת חברים, ויסודותיו – שיהיה לכל אחד אחריות, וירגיש שמשם הוא עיקר חיותו

וזהו הענין שהחסידיים פשו ויסדו בתי חסידיים לעצמם, והוא מייסודות הבעש"ט, וכמו שאמר התולדות אדם בעת שיצקו את היסודות לבית החסידיים דאוסטרבא בק"ק סלאוויטיטש "לפי שידוע שקודם התפלה צריכים לקבל על עצמו מצות ואהבת לרעך כמוך, אכן אין די בקבלה בכח כי אם בפועל ממש, לזה יסדו לעצמם בתי חסידיים, להתפלל מתוך אהבה ואחוה וריעות, איש את רעהו יעזורו, ולהתענין כל אחד בהצרכות חבירו, והנה, בזה האופן שייך קבלת מצות ואהבת לרעך כמוך שהוא יסוד התפלה, מתוך אהבה ואחוה". (הודפס בסידור חלק"י מבוא – עמ' ל"ב) ויש לזה יסוד בשו"ת הרידב"ז [המובא בסה"ק בית אהרן] שעדיף להתפלל עם צבור קטן ובשקט ושלוה נפשית ובשלו' איש עם רעהו מברב עם הדרת מלך ואין לו שלו' עם האנשים ולכן אין לו שלוה נפשית ומנוחת הנפש הצריכה כדי להתפלל לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה.

ביאור דבריו, שבבית החסידיים הציבור הוא יותר קטן, ומכירים יותר כל אחד את חבירו, ומיודים ומאוחדים יותר ואז אפשר יותר בניקל לקיים המצוה דואבת לרעך כמוך בפועל ממש, וזהו יסוד ועיקר השטיבל, שיהיו הציבור מאוחדים ומיודים ביותר כאיש אחד בלב אחד, ואיש לרעהו יאמר חזק.

וכ"ק אמו"ר זצוקללה"ה כתב בסה"ק חלקת יהושע (סוף פרשת קדושים, ד"ה ואהבת): "ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה, לרמז דע"י אהבת רעים זוכה לכלל גדול בתורה, שיזכה לברוך שנתן תורה לעמו ישראל בקדושתו שיזכה לקבל חלק הקדושה מה שקיבל בהר סיני". עכ"ל"ק. והיינו, שעל ידי אהבת חברים אמיתית, אפשר לזכות לתורה, וחלק הקדושה שקיבל כל אחד בהר סיני.

ובתולדות אדם (לערב יו"כ עמ' ער"ב) כתב וזל"ק: "נוכל לבאר עפ"י שאומרים בשם הבעש"ט זצלה"ה, באם שתשעה בני אדם טובים עומדים ומכנינים את עצמם להתפלל, יקחו את העשירי, איש אשר הוא מעורב טוב ברע שעל ידם גם

הוא נתעלה למעלה, למשל אם לוקחים תשעה עצים יבשים ומדליקין, ומניח ביניהם את העשירי עץ לח, גם כן מעלה שלהבת עמה".

וזוהו ג"כ ממעלות השטיבל, כשמאוחדים כדבעי ואז יכולים להתעלות אף אלו שהם במדרגה נמוכה קצת, או כשירודים לפעמים מהמדרגה, וע"י שמתאחדים עם הטובים יכולים להתעלות, וכבר נתבאר שכשעושה מצוה בשם כל ישראל, וכשהוא מאוחד עם חבריו, הרי זה מצוה אחרת לגמרי, שהוא דבר ומעשה מושלם, משא"כ כשאינו מאוחד עם יהודים אחרים.

וכשמקימים שטיבל צריך לדעת שעיקר יסוד השטיבל הוא ואהבת לרעך כמוך, שיתעניין כל אחד על חבריו ולעזור ולסייע כל אחד לחבריו בכל מה שצריך, ושכל אחד יהיה לו אחריות על השטיבל ולא יסמוך על זה שחבריו יעשה ויעבוד בשבילו, שזוהי תמיד הסכנה בדברים אלו שסומך כל אחד על השני, וצריך לזכור מש"כ בגמ' (סוכה נ"ג ע"א) "תניא אמרו עליו על הלל הזקן כשהיה שמח בשמחת בית השואבה אמר כן, אם אני כאן הכל כאן ואם איני כאן מי כאן" וענין השמחה שהיה שם היה מאהבת חברים, כמבואר בדברי דו"ז הנ"ל, ובאהבת חברים, ובבנין השטיבל, צריך לומר "אם אני כאן" – "איך שטעל זיך צו", אזי "הכל כאן", ואם איני כאן ואני סומך על השני, אזי בסוף לא יהיה כלום ו"מי כאן".

והפירוש "זיך צו שטעלן" היינו לכל דבר בשטיבל, וכגון לבא להתפלל בשטיבל, ובזמני התפלה, שצריך לבא לביהמ"ד בעת תחילת זמן התפילה, בזמן, ולא לדבר ח"ו באמצע התפילה, וכן בכל הדברים,

דכידוע זלע"ז ברא אלקים ולפעמים היצה"ר גורם "מנמנמי אכתפא דהדדי" שהוא מנמנם וסומך על חבריו שהם יעבדו ויעמלו ב"שטיבל" ובכל הנוגע לזה והוא אומר שלו' עלי נפשי, ובזה הוא ח"ו חוטא שמביא רפיון בחבריו במקום לחזק המקום וחבריו ח"ו.

עוד זאת צריך כל אחד לדעת ולהרגיש שעיקר ויסוד ביתו האמיתי הוא השטיבל, דזהו יסוד ביתו של אדם, ועל יעקב אבינו ע"ה כתוב בתורה (בראשית כ"ה כ"ז) "ויעקב איש תם ישב אהלים", ומקשים, וכי עיקר עיסוקו היה שהיה יושב אוהלים, והלא ראינו שבמשך השנים היה רועה צאן והתעסק בצאנו ובקרו, ובגידול בניו וכו', והתירוץ הוא, דאעפ"י שבודאי היה עסוק בעוד הרבה ענינים אחרים שהיו נצרכים לו, מכל מקום עיקר חיותו היה מהאהל, מביהמ"ד, ומהשטיבל, וכיון שעיקר חיותו היה משם לכן נקרא שפיר "ישב אהלים".

ונבאר הענין על דרך משל, שעל ידי זה מבינים יותר, הנה, לפני כמה שנים שלחו אנשים ע"י חללית לירח, והסתובבו שם, וחיו שם הרבה זמן, והמתבונן בדבר בודאי יראה שזה טעות גמור לומר שאנשים אלו חיים על הירח, ואעפ"י שבודאי הגוף שלהם היה שם, והסתובבו שם, מכל מקום כל חיותם היה מזה העולם, וכל לחיצה על כפתור בזה העולם, השפיע להם חיות וחמצן וכו', ובלא זה לא יכלו להיות שם אפילו רגע אחד.

וכמו כן שייך ענין זה בכל יהודי, שאעפ"י שצריך לפעמים להיות עסוק בענינים מעניני העולם הנצרכים והמוכרחים לו, מכל מקום צריך שתהיה עיקר חיותו, מתורה ותפילה ועבודת ה' ומהאהל – השטיבל, וכשמרגיש דבר זה שהשטיבל הוא עיקר חיותו – אזי ממילא כבר לוקח כל אחד אחריות, ולוקח חלק בכל דבר שיבנה השטיבל על מכונו, כיון שהרי זהו ביתו.

ג

בתי כנסיות שבבבל יש להם קדושת ארץ ישראל, ושבארץ ישראל יש להם קדושת בית המקדש

ובגודל קדושת בתי כנסיות ובתי מדרשות אי' בגמרא (מגילה כ"ט ע"ב): "ואהי להם למקדש מעט אמר רבי יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל" עוד שם להלן: "תניא ר"א הקפר אומר עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל".

וביאור דברי הגמרא, ביאר המהרש"א בברכות על מש"כ שם (דף ח' ע"א) בגמרא "אמרו ליה לר' יוחנן איכא סבי בבבל, תמה ואמר, למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה כתיב, אבל בחוצה לארץ לא, כיון דאמרי ליה מקדמי ומחשכי לבי כנישתא אמר היינו דאהבני להו" וכו'. ולכאו' קשה, והרי סוף כל סוף בקרא כתיב שירבו ימיכם דוקא על האדמה ולא בחו"ל, וביאר המהרש"א עפ"י ד הגמרא במגילה, דעתידין בתי כנסיות שבבבל להיקבע בארץ ישראל, וביאר הדברים "דבי כנישתא דבבבל הו"ל כאילו הם על האדמה שהרי יקבע לעתיד שם בארץ ישראל", והיינו, דבתי כנסיות שבבבל, יש להם כבר עתה קדושת ארץ ישראל מכיון שהם עתידים להיקבע שם, ומיקרי שפיר "ירבו ימיכם על

ג

האדמה" דהרי הם כנמצאים בארץ ישראל ממש, ולהכי יבואו לארץ ישראל לעת"ל, משום שהם בעצם כארץ ישראל ממש.

ובספה"ק תולדות אדם הביא מאא"ז הרה"ק מלענטשנא (פרשת לך, ד"ה או יאמר ויתורו) וזל"ק: וכמו ששמעתי מאבי הקדוש מו"ר זצלה"ה זי"ע, ששאלו אותו אם לקנות עבורו בית מעכו"ם, והשיב בזה הלשון: כשישראל מקדש הבית בתורה ותפלה, נתהווה ממילא מבחינת ארץ כנען ארץ ישראל". עכל"ק.

ונראה להוסיף על זה, דאם בתי כנסיות ובתי מדרשות שבחו"ל יש להם קדושת ארץ ישראל ויבואו לעתיד לבא לארץ ישראל, אם כן אלו הבתי כנסיות ובתי מדרשות, שבודאי קדושתם יותר גדולה – כמו"כ לעתיד לבא יהיה להם יותר קדושה ויקבעו בבית המקדש ממש,

ובספר הקדוש זרע קודש להרה"ק מראפשיץ (פרשת כי תצא) כתב וזל"ק: "כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך וגו' עפ"י מה שפי' ובנה אותה בקרוב בימינו בנין עולם שבונה ירושלים ה', ובמה בונה אותה, בימינו, על ידי הימים שלנו, שבכל יום כשאדם עובד אותו יתברך הכל לפי מעשיו בונה את ירושלים ובית המקדש וכו', וכן שמעתי מהרב הקדוש מו"ה אלימלך זצ"ל שכשעשה עלית נשמה ראה שנושאים את כלי הבית המקדש ואמרו שהם אותם הכלים שהוציא הוא מהגלות,

ופעם אחת אמר שנפלה בית טומאה אחד בצורה גדולה מאוד, ובכל יום עולים אלפי אלפים בעלי מלאכות בנאים לבנות החומה אבל יש לי שומר טוב, שכשהרב מו"ה יעקב מלאנצהוט מתפלל תפילת י"ח בתפילת מנחה מפיל כל מה שבונים והבנתי דבריו הקדושים, שמפיל זה על ידי שעל ידי תפילתו בונה חומות ירושלים ובית המקדש ולפי ערך שבונה חומות ירושלים לפי ערך זה מפיל בהבית הזה של טומאה כי כשזה קם זה נופל", עכל"ק.

וכמו כן נראה דכשמקימים מקומות תורה ותפילה, ושיטבלעך חדשים בארץ ישראל, בזה נבנה בית המקדש שכל אלו יקבעו בבית המקדש לעתיד לבא, וכמו שבודאי כאו"א הי' מתאמץ בכל כוחותיו לבנות את ביהמ"ק דלעת"ל עלינו לדעת שכל בנין של מקדש מעט בארה"ק הוא בונה את הביהמ"ק דלעת"ל ואם יתברר לנו יסוד זה הי' מוסיף אומץ ושאיפה לפעול ולעזור לבנות ולפתח בתי מקדש מעט שבארה"ק, השי"ת יעזור כבר, שנזכה לבנין בית המקדש בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

לקבלת הגליון מידי שבוע למייל שילחו ל m0732951213@gmail.com